

Magtarmfondens stipendiater 2020.

Populärvetenskapliga sammanfattningar

Huvudstipendiat: Caroline Nordenvall (500000 SEK)

Endast fyra av tio patienter med ulcerös kolit som fick sin tjocktarm bortopererad under år 2002-2012 blev av med sin stomi. Anledningarna till att så få genomgår rekonstruktiv kirurgi är inte kända och ska nu utforskas i ett samarbete mellan Stockholm, Linköping, Göteborg och England.

Den första studien har som syfte att undersöka om patienter med ulcerös kolit som har fått tjocktarmen bortopererad vill bli av med sin stomi, vilken rekonstruktiv metod de i sådant fall föredrar, och hur de mår efter operationen. Någon liknande studie har aldrig gjorts.

I en andra studie används existerande registerdata i Sverige och England för att dels undersöka om sjukhusets operationsvolym påverkar hur många som genomgår rekonstruktiv kirurgi, dels om patienternas socioekonomiska status, etnicitet eller nationalitet inverkar. Det planeras även en jämförelse om rekonstruktiv kirurgi påverkar patientens ekonomiska situation.

Carolines tidigare studier har visat att kvaliteten på den kirurgiska behandlingen av patienter med inflammatorisk tarmsjukdom i Sverige kan förbättras och de studier som nu stöds av Magtarmfonden kan bidra till detta.

Anna Löf Granström (200000 SEK)

Vissa barn föds med ofullständigt utvecklad bukvägg. Orsaken till detta är okänd. Tillståndet har dock blivit vanligare och Anna avser genom kartläggning av dessa barn identifiera riskfaktorer, förekomst av annan samtidig sjukdom och långtidsutfallet när barn föds med bukväggsdefekt. Studierna kommer ske med hjälp av svenska registerdata i kombination med klinisk uppföljning och journalstudier av dessa barn. Den nyvunna kunskap som detta kan ge är tänkt att kunna tillföras till blivande föräldrar som väntar barn med bukväggsdefekter samt till barn och unga vuxna som fötts med bukväggsdefekter.

Axel Josefsson (200000 SEK)

Diskreta tecken till passagehinder i matstrupens övergång till magsäcken kan diagnosticeras med modern undersökningsteknik, högupplöst esofagusmanometri. Tillståndet kan vara kopplat till besvär, oftast sväljningssvårigheter, men också bröstsmärta och sura uppstötningar. Bakgrunden till funktionsavvikelsen och dess prognos är oklar och Axel har som mål att utvärdera om det finns något som kan förutsäga om en patient kommer att förbättras av sig själv eller om patienten kommer behöva ett operativt ingrepp om det vi nu kan mäta är en tidig fas av en annan sjukdom, akalasi. Detta kommer ske med hjälp av noggrann undersökning av sväljningsfunktionen med fast föda och snabba sväljningssekvenser, efterhandsgranskning av flera års tidigare undersökningar, och med patientens egen beskrivning av sväljningsförmåga. Jämförelse med andra diagnoser med liknande symtom och friska kontroller kommer ske.

Miroslav Vujasinovic (200000 SEK)

Det är rapporterat att fettinlagring i levern även kan kopplas till fettinlagring i bukspottkörteln. Bukspottkörteln insöndrar hormoner som insulin och glukagon till blodbanan och utsöndrar enzymer till tunntarmen för att bryta ner fett, kolhydrater och protein i vår kost. Om dessa funktioner försämras uppstår t.ex. diabetes eller försämrad matsmältning med risk för både energi-, mineral- och vitaminbrist. Denna forskningsstudie syftar till att undersöka hur vanligt det är med fettinlagring i bukspottkörteln hos patienter med fettlever, och om fettinlagring i bukspottkörteln leder till nedsatt utsöndring av enzymer eller brist på viktiga vitaminer och mineraler. Målet är att

utveckla enkla metoder för att diagnosticera fettilagring i bukspottkörteln och att påbörja behandling hos dessa patienter med tillskott av enzymer, vitaminer och mineraler i tid.

David Bergman (75000 SEK)

Celiaki (glutenintolerans) drabbar ca 1% av den vuxna befolkningen i Sverige. Hos patienter med celiaki orsakar intag av gluten inflammation i tunntarmen och dessa personer behandlas därför livslångt med glutenfri kost. Vid mikroskopisk kolit ses inflammation i tjocktarmen av oklar orsak. Då båda dessa inflammatoriska sjukdomstillstånd delvis delar symtombild kommer Daniel undersöka om patienter med celiaki löper en ökad risk att insjukna i mikroskopisk kolit. Detta kommer ske genom studier av ett unikt svenskt register där diagnoskoderna för celiaki och mikroskopisk kolit kan kopplas till de koder som getts de vävnadsprover som tagits från tarmen i samband med utredning. Diagnosernas säkerhet blir på detta vis mycket hög vilket innebär att ett eventuellt samband mellan dem kan undersökas med hög tillförlitlighet. Fördjupad kunskap om sambandet mellan dessa två diagnoser kan utgöra en utgångspunkt för forskning om gemensamma sjukdomsmekanismer.

Timo Käppi (75000 SEK)

Levertransplantation är en etablerad behandling vid livshotande leversjukdom, men det finns därefter en ökad risk att utveckla sjukdomar som orsakas av en felreglering i immunsystemet. Barn drabbas oftare av detta än vuxna. Födoämnesallergi är vanligast men även autoimmun leversjukdom och inflammatorisk tarmsjukdom förekommer. Bakomliggande orsaker är okända. Timos forskning analyserar olika typer av vita blodkroppar som deltar i regleringen av immunsystemet och av inflammation. En ökad förståelse för dessa cellers funktion kan bidra till förebyggande åtgärder, till exempel ändrade uppföljningsmetoder eller modifierad immunhämmande medicinering.